

ПАРОНІМІЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІНГВІСТИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ: ПРИЧИНИ Й ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Баган М. П.

Київський національний лінгвістичний університет

У статті проаналізовано пароніміїні відношення в українській мовознавчій термінології, визначено основні типи семантичних відмінностей між термінами-паронімами, обґрунтовано принципи розрізнення семантики та сполучувальних властивостей паронімічних компонентів, особливу увагу звернено на різну словотвірну мотивацію паронімів.

Ключові слова: термін, термінокомпонент, паронім, паронімна пара, словотвірна структура терміна, суфікс іноземного походження, питомих суфікс.

Баган М. П. Паронимия в современной украинской лингвистической терминологии: причины и тенденции развития. В статье проанализированы паронимические отношения в украинской языковедческой терминологии, определены основные типы семантических различий между терминами-паронимами, обоснованы принципы различения семантики и сочетаемостных свойств паронимных компонентов, особое внимание обращено на разную словообразовательную мотивацию паронимов.

Ключевые слова: термин, терминокомпонент, пароним, паронимная пара, словообразовательная структура термина, суффикс иноязычного происхождения, исконный суффикс.

Bahan M. P. Paronyms in modern Ukrainian linguistic terminology: causes and trends. The paper focuses on paronymous relations in Ukrainian linguistic terminology, defines the main types of semantic differences between paronyms that function as terms, substantiates the principles of distinguishing the semantics of paronyms and the compatibility of their components, special attention is paid to different derivational motivation of paronyms.

It has been proved that paronymous relations are widely represented in the system of Ukrainian linguistic terminology. Paronymous relations are mostly found between the components in adjectives derived of foreign language nouns by means of various word-formation formants.

It has been stated that the increasing of paronymous components number primarily depends on the development of science, the constant enrichment of the terminological system with new terms and notions, new terms formation tendency based on syntactic and semantic principles.

The development of paronymy contributes not only to the borrowing of foreign language terminology but also to the process of its development resulting in paronymous pairs whose one component may have an affix of foreign origin and the other is formed on the Ukrainian grammar rules with the help of a specific formant.

The expansion of the paronymous adjectives in term-phrase of the linguistic sphere testifies the tendency to streamlining the terminology and reflecting the motivational relations between the signified feature and the basic scientific notion.

The criteria for the semantic differentiation of sounding related terms and their components are the consideration of their different word-building structures and synonymous relations with different native units.

Key words: term, terminological component, paronyms, paronymic pair, word-formation structure of the term, suffix of foreign origin, native suffix.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Пароніміїні відношення в мовознавчій термінології спричиняють невмотивоване отожднення співзвучних термінних одиниць та помилкове вживання їх у наукових текстах, у зв'язку з чим постала потреба вивчити причини сплутування паронімів й виразити семантичні відмінності між деякими паронімічними термінокомпонентами. Це важливо для уточнення лінгвістичної метамови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Паронімія як мовне явище схарактеризоване в навчальній, науковій та довідковій літературі. Паронімами називають «слова, а також фразеологічні одиниці й синтаксичні конструкції», що за повної або часткової семантичної відмінності дуже подібні формою, унаслідок чого їх можуть «сплутувати у мовленні або спеціально обігрувати зі стилістичною настановою»

[16, 425]. Запобігти сплутуванню паронімів має на меті Словник паронімів української мови [12], який налічує понад 1 тисячу найуживаніших паронімів. Рекомендації щодо розрізнення й правильного використання паронімів публікують також науково-популярні видання з культури мови [9]. Проте особливої уваги потребують пароніміїні одиниці в термінології, оскільки ця категорія лексики передбачає виняткову точність уживання. У вітчизняному мовознавстві пароніміїні відношення досліджували на матеріалі кількох галузевих термінологій: гомеопатичної [6], економічної [8], медичної [10], землеустрою та кадастру [11]. З-поміж мовознавчої термінології об'єктом вивчення були лише деякі пароніміїні пари, зокрема *термінний* – *термінологічний* [7], та пароніміїні ряд *синонімний* – *синонімійний* – *синонімичний* [7; 1]. Проте, за нашими спостереженнями, у

складі мовознавчої термінології сформувалося значно більше паронімних пар і рядів, що потребують комплексного й ґрунтовного дослідження.

Відразу зазначимо, що паронімійні відношення бувають не лише між власне-термінами (*відміна – відмінок, словотвір – словотворення, імплікація – імплікатура, предикат – предикатив*), а й між окремими (переважно прикметниковими) компонентами термінів-словосполучень, пор.: *словотвірний аналіз і словотворчий формант; предикатний актант і придикативний зв'язок; лінгвальні явища й лінгвістичні методи*. Саме тому логічно виокремлювати й паронімійність лінгвістичних термінокомпонентів, а не тільки лінгвістичних однослівних термінів.

Кількість паронімних одиниць, що потребують умотивованого розрізнення, істотно зросла у зв'язку з розвитком нових напрямів та методів мовознавчих досліджень, пор.: *дискурсний – дискурсивний – дискурсологічний; текстовий – текстуальний – текстологічний; парадигмальний – парадигматичний; валентний – валентнісний* та ін. Таких паронімів не знайти в словниках загальнонавчальної лексики. У словниках лінгвістичних термінів та лінгвістичних енциклопедіях використовують якийсь один, уніфікований термінокомпонент, незважаючи на те що автори наукових праць послуговуються різними термінокомпонентами, інтуїтивно відчуваючи відмінність між ними. Наприклад, «Лінгвістична енциклопедія» О. О. Селіванової реєструє терміни: *словотвірна категорія, словотвірне гніздо, словотвірне значення, словотвірний аналіз, словотвірний формант* [13, 670–672], тобто всі з компонентом *словотвірний*, хоч у дериватологічних працях, відповідно до обґрунтування І. І. Ковалика [4, 358–359], афікси й форманти називають переважно *словотворчими*, пор.: *Словотвірна категоризація суб'єктивної оцінки в сучасній українській мові* (Л. Шутак), але: *Категорійний підхід до вивчення граматичної структури ... зумовив новий аспект аналізу словотворчих суфіксів та префіксів* (Л. Шутак). Або інший приклад: терміни-словосполучення, похідні від терміна *дискурс*, цитована «Лінгвістична енциклопедія» подає з уніфікованим компонентом *дискурсивний*: *дискурсивна практика, дискурсивна психологія, дискурсивний час і простір*, але в наукових працях той самий час і простір, а іноді й аналіз називають *дискурсним*, пор.: *Всеукраїнська науково-практична конференція «Лінгвістичний і лінгводидактичний дискурсний простір: здобутки і перспективи»*; *Дискурсний аналіз як спосіб реконструкції соціально-культурних феноменів у художньому тексті* (С. Денисова). З огляду на це постає питання, чи потрібно уніфікувати співзвучні термінокомпоненти, чи, навпаки, їх варто чіткіше розмежовувати, оскільки їхні формальні відмінності безпосередньо пов'язані із семантичними відмінностями позначуваного.

Формулювання мети і завдань статті. Мета пропонованої статті – проаналізувати лінгвістичні терміни й термінокомпоненти, які перебувають у паронімійних відношеннях й подати практичні рекомендації щодо їх умотивованого вживання. Для досягнення цієї мети заплановано виконати такі **завдання**:

установити мовознавчі терміни, що перебувають у паронімійних відношеннях;

з'ясувати мовні та позамовні причини появи термінів-паронімів в українській лінгвістичній термінології;

обґрунтувати принципи розмежування лінгвістичних термінів-паронімів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Традиційно пароніми поділяють на однокореневі, які відрізняються переважно суфіксами, рідше префіксами та закінченнями, та різнокореневі, що мають випадкову співзвучність [16, 425]. У мовознавчій термінології наявні лише однокореневі пароніми, тобто їхня співзвучність не випадкова: вона зумовлена етимологічною близькістю термінів.

Паронімійними відношеннями пов'язані здебільшого терміни іншомовного походження й дуже обмежено – питоми мовознавчі терміни, пор.: *відміна – відмінок; наголос – наголошення – наголошування; словотвір – словотворення*. Ці терміни узвичаєні в українській лінгвістичній термінології, й тому вживання їх не становить труднощів для користувачів мови.

Активніший розвиток паронімійних відношень між термінами іншомовного походження зумовлений передусім тим, що українська лінгвістична термінологія сформувалася значною мірою на основі термінів грецького й латинського походження. Запозичені терміни поступово обростали похідними термінотвореннями. Іноді відбувалося запозичення кількох уже паронімійних між собою термінів. Це цілком закономірний процес, проте він потребує уважного ставлення користувачів мови. Важливо правильно вживати терміни-пароніми відповідно до їхніх значень.

У межах власне-термінів українського мовознавства сформувалися паронімні пари за такими семантичними протиставленнями:

1) назви мовних одиниць і відповідних розділів мовознавства, що вивчають ці одиниці: *морфема – морфеміка, проксема – проксеміка, просодема – просодеміка*;

2) назви мовних процесів і назви відповідних розділів мовознавства, що вивчають ці процеси: *словотворення – словотвір, деривація – дериватологія, акцентуація – акцентологія*;

3) назви мовних процесів і назви одиниць, що постали внаслідок цих процесів, пор.: *абрєвіація – абрєвіатура; імплікація – імплікатура*;

4) назви семантично близьких, але не тотожних понять: *предикат* (компонент власне-семантичної та семантико-синтаксичної структури речення) і *предикатив* (формально-граматичний компонент, що виконує предикативну функцію в реченні, носій предикативної ознаки).

Іменникові терміни-пароніми автори загалом розрізняють і не сплутують у науковому викладі. Крім того, значення таких паронімів можна легко з'ясувати в словниках лінгвістичних термінів та в лінгвістичних енциклопедіях. Значно більше труднощів викликає вживання прикметникових термінокомпонентів, утворених від паронімних іменників, пор.: *предикатний – предикативний, парадигмаль-*

ний – парадигматичний, синонімний – синоніміїний – синонімічний, валентний – валентнісний та ін. Для правильного вибору прикметникового термінокомпонента необхідно зважати на те, від якого іменника він утворений і які семантичні відношення виражає.

За словотвірними особливостями прикметникові паронімні термінокомпоненти поділяємо на 3 групи: 1) пароніми, утворені від різних, але етимологічно пов'язаних твірних основ за допомогою різних словотворчих формантів; 2) пароніми, утворені від різних, але етимологічно пов'язаних твірних основ за допомогою того самого словотворчого форманта; 3) пароніми, утворені від спільної твірної основи різними словотвірними формантами.

Пароніми, що постали від різних, але етимологічно пов'язаних твірних основ за допомогою різних словотворчих формантів, мають цілком очевидну формальну відмінність і не повинні завдавати складнощів вибору. Зокрема, прикметники *лінгвальний* і *лінгвістичний* етимологічно сягають лат. *lingua*, проте механізм утворення й семантика в них різні: *лінгвальний* безпосередньо пов'язаний з іншомовним компонентом *lingua* й має суфікс *-альн-*, який походить від латинського прикметникового суфікса *-(i) ālis-* та питомого *-н-* [14, 57; 2, 148; 5, 148]; *лінгвістичний* стосується іменника *лінгвістика*, від якого утворений суфіксом *-н-*. Відповідно прикметник *лінгвальний* виражає ознаку за відношенням до мови, є синонімом питомого прикметника *мовний* і поєднуваний з іменниками *знак*, *одиниця*, *особливості*, *структура*, тоді як *лінгвістичний* указує на стосунок чогось до *лінгвістики*, тотожний питомому прикметникові *мовознавчий* і поєднується з іменниками *студії*, *словник*, *університет*, *аналіз*, *метод* та ін.

Найчисленнішою є друга група паронімних термінокомпонентів, що утворені від різних, але етимологічно пов'язаних основ за допомогою того самого словотворчого форманта. Ця група репрезентована відносними прикметниками, які виражають ознаку через відношення до певного наукового поняття. Носієм ознакової семантики слугує словотворчий суфікс *-н-*, який сформував в українській мовознавчій термінології цілі ряди паронімних одиниць: *синонімний* – *синоніміїний* – *синонімічний*; *антонімний* – *антоніміїний* – *антонімічний*; *омонімний* – *омоніміїний* – *омонімічний*; *паронімний* – *пароніміїний* – *паронімічний*; *топонімний* – *топоніміїний* – *топонімічний* та ін. За нашими спостереженнями, найуживанішим з-поміж компонентів кожного паронімного ряду донедавна був прикметник на *-ічний* (*синонімічний*, *антонімічний*, *паронімічний*, *топонімічний* та ін.) незалежно від того, яким є основний компонент терміна-словосполучення, тобто вживали: *синонімічні відношення*, *синонімічні прикметники*, *синонімічне багатство*. Це зумовлено значною мірою тим, що орфографічні словники подавали лише прикметники на *-ічний* і не фіксували термінокомпонентів на *-ний* (*синонімний*, *антонімний* тощо) та *-ійний* (*синоніміїний*, *антоніміїний* тощо). Комп'ютерні програми з перевірки орфографії також не визнають цих термінокомпонентів і послідовно виправляють їх на узвичаєні прикметники на *-ічний*. Така уніфікація насправді

не вмотивована, оскільки усі три близькозвучні прикметники на зразок *синонімний* – *синоніміїний* – *синонімічний* походять від різних твірних іменників і відповідно передають відношення до різних лінгвістичних понять. Ця точність найменування є особливо принциповою в термінології. Прикметники на *-ний* (*синонімний*, *антонімний*, *паронімний*, *омонімний*, *топонімний* тощо) утворені за допомогою суфікса *-н-* від іменників на позначення мовних одиниць (*синонім*, *антонім*, *паронім*, *омонім*, *топонім* тощо), відповідно саме їх потрібно вживати на означення того, що стосується цих одиниць: *синонімний ряд*, *антонімна опозиція*; *паронімна пара*, *топонімний компонент*. Прикметники на *-ійний* (*синоніміїний*, *антоніміїний*, *пароніміїний*, *омоніміїний*, *топоніміїний* тощо) сформовані внаслідок додавання суфікса *-н-* до основ твірних іменників на позначення мовних явищ (*синонімія*, *антонімія*, *паронімія*, *омонімія*, *топонімія*), тому вони поєднуювані з іменниками на позначення відношень, пор.: *синоніміїні відношення*, *антоніміїні вияви*, *пароніміїні явища*. Прикметники на *-ічний* (*синонімічний*, *антонімічний*, *паронімічний*, *омонімічний*, *топонімічний* тощо) постали на основі твірних іменників зі значенням сукупності мовних одиниць або розділу мовознавства, що їх вивчає (*синоніміка*, *антоніміка*, *омоніміка*, *пароніміка*, *топоніміка* тощо – не всі з названих іменників стали широковживаними, проте цілком очевидна їхня однотипність). Такі прикметники вказують на ознаку за відношенням до всієї сукупності синонімів / антонімів / паронімів / топонімів тощо, пор.: *синонімічні ресурси мови*, *антонімічна сфера*, *топонімічна карта* та ін. Отже, в мовознавчій термінології сучасної української мови сформувалися прикметникові термінокомпоненти на означення трьох видів відношень: 1) до певних мовних одиниць (прикметники на *-ний*), 2) до мовного явища (прикметники на *-ійний*), 3) до певної сукупності мовних одиниць (прикметники на *-ічний*). Таке розмежування співзвучних прикметникових термінокомпонентів не нове. На необхідності їх розмежування наголошував ще І. І. Ковалик: «у зв'язку з таким чітким розмежуванням найменувань ономастичних дисциплін на *-ік-а* (лінгвістична сфера) від відповідних власних назв як лінгвальних мовленнєвих фактів на *-ім* необхідно ввести це розмежування і в сферу паралельних утворень відповідних відносних прикметників. Від назв ономастичних дисциплін на *-ік-а* слід утворювати відносні прикметники за допомогою прикметникового суфікса *-[iç]-н-ий* (*антропоніміка* – *антропонімічний*), і одночасно у відносних прикметникових утвореннях до назв типу *антропонім* приєднувати прикметниковий суфікс *-н-ий* (*антропонім* – *антропонімний*). ... Цим самим ми терміно розмежуємо об'єктивно **лінгвальні** факти із **лінгвістичними** (виділення наше – М. Б.) поняттями про них» [3, 25].

З різними твірними основами корелюють і компоненти паронімного ряду *термінний* – *термінологіїний* – *термінологічний*. На необхідності розрізнення перших двох компонентів ряду наголошувала ще 1998 р. О. Микитюк [7], проте, на жаль, компонент *термінний*, який походить від твірної імен-

ника *термін* і повинен уживатися на позначення належності, стосунку до терміна (*термінна лексика, термінна семантика, термінне уживання, термінне позначення*), не став узвичаєним і досі поступається у вжитку прикметнику *термінологічний*, пор.: *Парадигматичні відношення в термінологічних іменниках-юкстапозитах* (Л. Радомська). Прикметник *термінологічний* походить від іменника *термінологія*, тому вмотивований лише тоді, коли виражає ознаку за належністю до термінології, пор.: *термінологічна комісія, термінологічна неусталеність, термінологічний інструментарій*. Цей прикметник, утворений гібридним суфіксом *-ичн-*, що походить від лат. *-icus* із заміною [к] > [ч] та укр. *-н-* [14, 150; 5, 148], поширився за часів домінування російськомовних позначень. У сучасному мовознавстві його дедалі частіше замінюють прикметником *термінологійний*, що прозоріше корелює з твірним іменником *термінологія* й чітко відповідає особливостям українського словотворення, пор.: *У праці уточнено термінологійний апарат теорії синтаксичних зв'язків* (Н. Кобченко); *Проблеми вивчення термінологійної лексики в сучасній лінгвістиці* (Л. Задояна). Якщо в російській мові прикметник *термінологічний* вказує на ознаку за відношенням до термінології як сукупності термінів і до термінології як розділу мовознавства, тобто є багатозначним, то в сучасній українській мові відношення до термінології передають прикметники *термінологічний, термінологійний*, а відношення до термінознавства як розділу мовознавства – прикметник *термінознавчий*. Це означає, що паронімії відношення нерідко пов'язані з намаганням розмежувати позначувані поняття, запобігти виникненню полісемії.

За принципом «ознака за відношенням до певного об'єкта вивчення – ознака за відношенням до галузі знань, що вивчає цей об'єкт» протиставляються й інші пари термінокомпонентів, пор.: *текстовий – текстологічний – текстознавчий; дискурсивний – дискурсологічний – дискурсознавчий*. Наприклад, прикметник *текстовий*, утворений за допомогою суфікса *-ов-* від іменника *текст*, передає ознаку за належністю / відношенням до тексту, тобто *текстовими* можуть бути *зв'язки, помилки, компоненти, семантика*, тоді як прикметник *текстологічний* походить від іменника *текстологія* (його словотворчий формант *-ичн-* є аломорфом суфікса *-н-*) і характеризує поняття саме за відношенням до *текстології*, пор.: *текстологічний аналіз, текстологічні методи, текстологічні дослідження*. Останнім часом із прикметником *текстологічний* дедалі активніше конкурує прикметник *текстознавчий*, утворений унаслідок поєднання основи твірної іменника *текстознавство* та словотворчого форманта *-ч-*, пор.: *Ось чому Інститут журналістики виступає ініціатором проведення текстознавчої наради* (Із газети); *Оскільки текст – це складне, багатомірне явище, то текстознавчі дослідження передбачають такі специфічні аспекти...* (З Вікіпедії).

Потребують розрізнення термінокомпоненти в паронімії парі *предикатний – предикативний*. Вони також корелюють із різними твірними основами відповідно *предикат* і *предикатив*, хоч і

мають спільний питомий суфікс *-н-*. *Предикатним* потрібно називати все те, що стосується *предиката* як семантико-синтаксичного компонента речення (*предикатна позиція, предикатний актант*), а *предикативним* – те, що є носієм предикативності, що бере участь у формуванні предикативного зв'язку. Предикативним можуть бути *зв'язок, компонент, прислівник, іменник*.

Паронімії відношення другого типу констатуємо в парі *валентний* і *валентнісний*. Обидва прикметники мають питомий суфікс *-н-*, проте прикметник *валентний* корелює безпосередньо з лат. *valentia* і характеризує ознаку як здатність передбачати / притягувати інші компоненти (семантико-синтаксичні компоненти речення або морфеми в структурі слова), напр.: *Функціональні характеристики актантів та валентна рамка дієслова зумовлені також полісемантичністю самих префіксів* (Н. Лахно), тоді як прикметник *валентнісний* означає стосунок до *валентності* як семантичної здатності певних компонентів передбачати інші. *Валентнісним* може бути *підхід, аналіз, вивчення*, що окреслюють дослідження чогось на засадах категорії *валентності*, проте *властивості, можливості, потенціал* мовних одиниць є *валентним*.

До третьої групи прикметникових паронімії термінокомпонентів, утворених від спільної твірної основи різними словотворчими формантами, належить паронімна пара *дискурсивний – дискурсивний*. Попри те, що ці прикметники нерідко вживають в одному контексті (див. приклади вище), вони виявляють тенденцію до семантичного розмежування. Прикметник *дискурсивний* закріпився в українській мові зі значенням «який здійснюється шляхом логічних міркувань» [15, 368]. Тому *дискурсивними* логічно називати *висловлення, аналіз, етику, психологію*. Прикметник *дискурсивний* дедалі частіше вживають зі значенням «той, що стосується дискурсу», пор.: *Дискурсивні засоби маніпулювання свідомістю в перехресному допиті в англосаксонській системі судочинства* (Н. Бардіна); *Дискурсивний простір медіа-тексту* (І. Недайнова). Навіть *аналіз* дедалі частіше називають *дискурсивним*, оскільки мають на увазі не спосіб здобуття інформації шляхом логічних міркувань, а аналіз конкретного дискурсу, пор.: *Дискурсивний аналіз як спосіб реконструкції соціально-культурних феноменів у художньому тексті* (С. Денисова).

Третю групу паронімії термінокомпонентів репрезентують також пари *текстовий – текстуальний, контекстний – контекстуальний*. Компоненти цих пар нерідко вживають в однакових контекстах на означення тих самих понять, пор.: *Автоматизований текстовий аналіз підручника* (А. Гривко); *Текстуальний аналіз усно-історичного свідчення* (https://keui.files.wordpress.com/2010/12/11_grinchenko.pdf); *Контекстний переклад – переклад, що виявляє найбільш правдоподібний зміст для конкретного контексту* (http://psychologis.com.ua/kontekstnyu_perevod.htm); *Контекстуальний переклад ... протиставляють «словниковому перекладу»...* (І. Кузнецова). Уживання в спільному контексті свідчить про особливу семантичну близькість прикметників,

що цілком логічно з огляду на їхній етимологічний зв'язок із тим самим іменниковим терміном. Автори словника «Літературне слововживання» узагалі вважають, що прикметники *текстовий* – *текстуальний* мають ідентичне значення «який стосується тексту» [<http://slovo.org.ua/32/53410/32345.html>]. Проте в узусі намітилася тенденція до розмежування цих термінокомпонентів. *Текстовим* називають те, що належить до тексту (*зв'язки, одиниці, значення, імплікатури*), а *текстуальним* за традицією – *аналіз, синоніми, переклад*, те, що пов'язане з *текстом*, пор.: *Вибірковість текстуального аналізу виявляється в можливості максимального охоплення текстових і позатекстових елементів твору* (http://librar.org.ua/sections_load.php?s=philology&id=1209&start=5). Є підстави констатувати, що в сучасному українськомовному науковому дискурсі відбувається конкурентне співфункціонування термінокомпонентів відповідних пар: *текстовий* – *текстуальний*, *контентовий* – *контентуальний*. Прикметники, утворені питомим суфіксом *-ов-*, поступово витісняють термінокомпоненти з гібридним суфіксом *-уальн-*, що постав на основі поєднання іншомовного афікса з питомим суфіксом *-н-*, оскільки вони компактніші за структурою і відповідають традиції творення українських відносних прикметників.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Пароніміїні відношення широко представлені в системі української мовознавчої термінології.

Найчастіше ними пов'язані прикметникові термінокомпоненти, утворені від іменників іншомовного походження за допомогою різних словотворчих формантів. Збільшення кількості паронімічних компонентів зумовлене передусім розвитком науки, постійним збагаченням терміної лексики, тенденцією до формування нових термінів синтаксичним способом, семантичною близькістю терміноназв. Розвитку паронімії сприяє не тільки запозичення чужомовної термінології, а й процес її освоєння, унаслідок чого з'являються паронімічні пари, один із компонентів яких має афікс іншомовного походження, а інший сформований на українськомовному ґрунті за допомогою питомого форманта.

Розширення складу паронімічних прикметників у термінах-словосполученнях мовознавчої сфери засвідчує тенденцію до упорядкування термінології й відображення мотиваційних відношень між позначуваною ознакою та базовим науковим поняттям.

Основними критеріями семантичного розрізнення співзвучних термінів та термінокомпонентів є врахування їхньої різної словотвірної структури та синоніміїних зв'язків з різними питомими одиницями.

Виконане дослідження відкриває перспективи для лексикографічного опрацювання мовознавчих термінів-паронімів, що посприяє закріпленню їхньої семантики та правильної сполучуваності у фахових словниках.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васецька О. Метамова опису термінологічної синонімії української мови: терміни синонімії – синонімічний – синоніміїний / Оксана Васецька // Мова і культура. – 2014. – Вип. 17. – Т. 1. – С. 293–297.
2. Грищенко А. П. Прикметник в українській мові / А. П. Грищенко. – К. : Наук. думка, 1978. – 207 с.
3. Ковалик І. І. До упорядкування системи українських ономастичних термінів / І. І. Ковалик // Повідомлення української ономастичної комісії. – К. : Наук. думка, 1976. – Вип. 14. – С. 20–27.
4. Ковалик І. І. «Словотвірний» чи «словотворчий» // І. І. Ковалик. Вчення про словотвір. Вибрані праці. – Івано-Франківськ – Львів, 2007. – Ч. 1. – С. 358–359.
5. Коць Т. Літературна норма у функціонально-стильовій і структурній парадигмі / Тетяна Коць. – К. : Логос, 2010. – 303 с.
6. Луковенко Т. Явище паронімії в українській гомеопатичній термінології / Тетяна Луковенко // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». – 2012. – № 733. – С. 123–126.
7. Микитюк О. До унормування наукових назв «термінний – термінологічний», «синоніміїний – синоніміїний – синоніміїчний» / Оксана Микитюк // Вісник : Проблеми української термінології : [матеріали 5-ї Міжн. наук. конф.]. – Львів, 1998. – № 336. – С. 61–62.
8. П'ятецька О. Пароніми в професійній мові економіста / Ольга П'ятецька // Культура слова. – 2010. – № 73. – С. 15–19.
9. Пономарів О. Привабливість і підступність паронімів // Олександр Пономарів. Культура слова : мовностилістичні поради. – К. : Либідь, 2001. – С. 82–108.
10. Ткач А. В. Принципи організації української медичної термінології на лексико-семантичному рівні / А. В. Ткач // Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. – 2015. – Вип. 13. – С. 218–224.
11. Тур О. М. Паронімія як лексико-семантичне явище в українській термінології землеустрою та кадастру / О. М. Тур // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Філологія. Мовознавство. – 2009. – Т. 98. – Вип. 85. – С. 125–128.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

12. Гринчишин Д. Г. Словник паронімів української мови / Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. – К. : Рад. шк., 1986. – 222 с.
13. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К., 2011. – 844 с.
14. Селігей П. О. Етимологічний словник запозичених суфіксів і суфіксоїдів в українській мові / П. О. Селігей. – К. : Академперіодика, 2014. – 324 с.
15. Словник іншомовних слів / О. Л. Пустовіт, О. І. Скопненко, Г. М. Сютя, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2000. – 1017 с.
16. Тараненко О. О. Пароніми // Українська мова: Енциклопедія / редкол. В. М. Русанівський., О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. – 425 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Бардіна Н. В. Дискурсні засоби маніпулювання свідомістю в перехресному допиті в англосаксонській системі судочинства (на матеріалі роману Е. С. Гарднера «The case of the screaming woman») [Електронний ресурс] / Н. В. Бардіна. – Режим доступу : <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v16/27.pdf>.
2. Денисова С. П. Дискурсний аналіз як спосіб реконструкції соціально-культурних феноменів у художньому тексті [Електронний ресурс] / С. П. Денисова. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknl_u_fil_2014_17_2_9.
3. Кобченко Н. В. Граматична природа й сфери функціонування підрядного синтаксичного зв'язку у формі вільного поєднання / Н. В. Кобченко. – К. : НаУКМА, 2016. – 194 с.
4. Кузнецова І. В. Переклад культурно-забарвлених слів [Електронний ресурс] / І. В. Кузнецова. – Режим доступу : http://istznu.org/dc/file.php?host_id=1&path=/page/issues/21/21/kuznetsova.pdf.
5. Лахно Н. В. Зовнішня та внутрішня валентність дієслова як форма реалізації актантної функціональності [Електронний ресурс] / Н. В. Лахно. – Режим доступу : http://elibrary.kubg.edu.ua/15620/1/N_Lakhno_SNK_IF.pdf.
6. Недайнова І. В. Дискурсний простір медіа-тексту : соціолінгвістичні характеристики сучасної американської спортивної преси [Електронний ресурс] / І. В. Недайнова. – Режим доступу : <http://book.net/index.php?p=achapter&bid=10496&chapter=1>.
7. Шутак Л. Б. Словотвірна категоризація суб'єктивної оцінки в сучасній українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Л. Б. Шутак. – К., 2002. – 20 с.